

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta: ”Euroopan demokratiatoimintasuunnitelma”

(2021/C 440/06)

Esittelijä	Aleksandra DULKIEWICZ (PL, EPP), Gdańskin kaupunginjohtaja
Viiteasiakirja	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmasta COM (2020) 790, 3. joulukuuta 2020

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

Taustaa

1. katsoo, että Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmassa keskitytään lyhyen aikavälin puolustusmekanismeihin demokraattisten prosessien turvaamiseksi. Sitä olisikin täydennettävä pidemmän aikavälin strategisemmalla lähestymistavalla eurooppalaisen demokratian edistämiseksi kaikilla tasoilla ja sekä sen edustuksellisessa että osallistavassa demokratiulottuvuudessa. Tällainen lähestymistapa voisi perustua jäsenvaltioissa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla jo sovellettaviin säädöksiin ja parhaisiin käytäntöihin ja johtaa Euroopan demokratian peruskirjan laatimiseen.
2. muistuttaa, että SEU-sopimuksen 5 artiklassa, jossa määritellään toissijaisuusperiaate, todetaan: ”unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita”.
3. kannattaa ehdotusta Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmaksi. Populismien ja nationalismien, yhteiskunnallisen manipuloinnin, disinformaation, vihapuheen ja salaliittoteorioiden uhka on kasvussa Euroopan julkisessa ja poliittisessa tilassa. Se johtaa polarisoitumiseen, aggressiivisuuteen, suvaitsemattomuuteen ja vakaviin puutteisiin yhteiskunnallisessa yhteisvastuussa. Yleinen tavoite, joka on kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja selviytymiskykyisempien demokratioiden rakentaminen kaikkialla EU:ssa, on ratkaiseva unionin lujittamiseen tähtäviin toimien kehittämiseksi.
4. korostaa, että Euroopan unioni muistuttaa rakenteeltaan yhteenliittyneistä elimistä koostuvaa organismia. Kansalaisten oikeuksien ja vapauksien heikentyminen yhdessä jäsenvaltiossa aiheuttaa todellisia kielteisiä vaikutuksia demokratiaan koko eurooppalaisessa perheessä ja on uhka yhteisille arvoille.
5. korostaa, että on välttämätöntä laatia luettelo sekä demokratiaan kohdistuvista uhkista että kansalaisten osallistumista koskevista innovatiivisista hyvistä käytännöistä, ja katsoo, että alue- ja paikallisviranomaisilla on parhaat edellytykset siihen. Komitea kehottaa komissiota, parlamenttia ja neuvostoa panemaan merkille EU:n vuoden 2021 vuotuisen alue- ja paikallisbarometrin suositukset, jotka julkaistaan lokakuussa 2021.
6. yhtyy disinformaation torjuntaa koskevasta toimintasuunnitelmasta annetussa lausunnossa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan kansalaisten tietoisuuden lisääminen on pitkälinen ja monimutkainen prosessi, johon kuuluu medialukutaidon kehittäminen, mukaan lukien tiedon saantia ja levittämistä koskevien uusien keinojen käsitteleminen. Näiden taitojen rinnalla on hallittava tietojen ja niiden lähteiden kriittinen analysointi.
7. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla on hyvät mahdollisuudet osallistua disinformaation ja sen aiheuttamien uhkien vastaiseen taisteluun.
8. toteaa, että EU:n jäsenyys ei tarkoita ainoastaan vapauksista ja varoista muodostuvaa kokonaisuutta, vaan myös perusarvojen kunnioittamista. Tarvitaan konkreettisia oikeudellisia välineitä, jotta voidaan toteuttaa nopeita ja tehokkaita, myönteisesti vaikuttavia toimia, joilla kannustetaan ja äärimmäisissä tapauksissa pakotetaan Euroopan unionin jäseniä soveltamaan demokraattisen valtion ja oikeusvaltion periaatteita. Tällä hetkellä tällaisia oikeudellisia välineitä ei ole. Tästä seuraa, että Euroopan komissio ei voi kovin tehokkaasti puuttua ongelmallisiin päätöksiin, joita joissakin jäsenvaltioissa

tehdään, kuten todetaan 10. kesäkuuta 2021 annetussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa oikeusvaltiotilanteesta Euroopan unionissa ja ehdollisuusjärjestelmästä annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 soveltamisesta. AK kannattaa kyseistä päätöslauselmaa kaikilta osin ja pohtii, onko Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artikla riittävä vastaus näihin haasteisiin.

9. kehottaa ottamaan mahdollisimman pian käyttöön strategisia toimia ja lainsäädäntöä, joilla voidaan tehokkaasti ratkaista ongelmia, joita esiintyy eräissä EU-maissa ja jotka koskevat muun muassa vaalien turvallisuutta eri tasoilla.

10. korostaa, että eurooppalaista demokratiaa uhkaavat paitsi ulkopuoliset tahot, jotka pyrkivät horjuttamaan EU:n vakautta, myös sisäiset tahot, jotka hyökkäävät sitä vastaan, mikä on EU:ssa tärkeintä: yhteisöllisyyttä.

11. katsoo, että toimintasuunnitelmalla olisi pohjustettava suhteita ja yhteyksiä niihin EU:n ulkopuolisiin kumppaneihin, jotka eivät hyväksy demokraattisia normeja eli joissa ei kunnioiteta perustavia ihmis- ja kansalaisoikeuksia. Esimerkkeinä voidaan mainita EU:n politiikka muun muassa Venäjän, Valko-Venäjän tai Kiinan kaltaisia maita kohtaan tai East StratCom -työryhmän työ. Komitea toteaa, että naapurimaiden demokratialiikkeitä on tuettava muun muassa itäisen kumppanuuden kautta.

12. toteaa, että on pyrittävä löytämään tasapaino pandemiaan liittyvien uhkien torjumisen ja kansalaisvapauksien suojelun välillä (esim. tietosuojaa tai kokoontumis- ja mielenosoitusoikeuden rajoittamisen estäminen).

13. korostaa, että hyökkäykset tiedotusvälineitä vastaan heikentävät eurooppalaisia arvoja ja johtavat kohti autoritaarista mallia. Ilman vapaata mediaa ei ole todellista yhteiskunnallista valvontaa. Vakiintuneiden journalististen normien puuttuminen luo ilmapiirin, jossa salaliittoteoriat, disinformaatio, populismi ja vihapuhe voivat levitä. Komitea varoittaa tiedotusvälineiden uudelleenkansallistamisesta joissakin EU-maissa.

14. panee merkille, että demokratiatoimintasuunnitelmassa ei kiinnitetä riittävästi huomiota julkisten tietojen saatavuuteen. Demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen käsitteen perustana on tiedon ja ajatusten vapaa liikkuvuus. Viranomaisten keräämät tiedot kuuluvat kansalaisille, ja viranomaiset pitävät kaikilla tasoilla tietoja hallussaan kansalaisten puolesta ⁽¹⁾. Komitea korostaa, että paikallisviranomaiset, joilla on käytössä kansalaisten tiedonsaantiin liittyviä välineitä ja välineitä, joilla mahdollistetaan heidän suora osallistumisensa vallankäyttöön, tarjoavat hyvän esimerkin viranomaisten avoimuudesta ja vastuuvälillisyydestä ⁽²⁾.

15. muistuttaa, että demokraattisen EU:n on täytettävä sitoumuksensa suojella EU:n arvoja, integraatiota ja tasa-arvoa kaikissa sen ulottuvuuksissa sukupuolesta, rodusta, etnisestä alkuperästä, uskonnosta, vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta ja jäsenvaltioiden on myös pyrittävä tähän suuntaan.

16. korostaa, että demokratiatoimintasuunnitelmassa ei mainita suoraan paikallis- ja alueviranomaisten toimintaa.

Painopisteet

17. kehottaa kehittämään EU:n ja jäsenvaltioiden auktoriteettia, legitiimien julkisten instituutioiden uskottavuutta sekä koulutusta ja vahvistamaan paikallishallinnon roolia demokratian työssijana.

18. korostaa, että EU:n kansalaisten luottamus EU:n tärkeimpien elinten toimintaan on demokraattisen eurooppalaisen yhteisön kehittämisen ehdoton edellytys. Jäsenvaltioiden keskeisten instituutioiden ennakoitavuus ja uskottavuus edellyttävät, että nämä maat kunnioittavat oikeusvaltioperiaatetta. Riippumattomien instituutioiden ja kansallisen lainsäädännön tehokas, demokraattisten arvojen mukainen toiminta on unionin kulmakivi.

⁽¹⁾ Vuonna 1946 annetun YK:n yleiskokouksen päätöslauselman N:o 59 sekä ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen (1948) 19 artiklan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen (1950) 10 artiklan mukaan tiedonsaantioikeus on olennainen osa sananvapautta koskevaa perusoikeutta.

⁽²⁾ Esimerkkejä tällaisista paikallishallinnon välineistä ovat avoin data, kansalaisbudjetti ja kansalaispaneelit.

19. korostaa paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia kansalaisuuden vahvistamisessa. Paikallis- ja alueviranomaiset ovat kansalaisia lähimpänä oleva viranomaistaho, johon luotetaan eniten⁽³⁾. Alueiden ja kuntien roolin vahvistamisesta esimerkiksi tarjoamalla niille rahoitusvälineitä, joihin ei liity aineellisia myöntämisperusteita, on tulossa strategisesti yhä merkittävämpää.

20. kehottaa antamaan enemmän painoarvoa eurooppalaiselle kasvatukselle, jossa korostuu tieto, täysi suvaitsevuus sekä taito kompromisseihin ja rauhanomaiseen konfliktinratkaisuun. Erilaisten näkemysten ja asenteiden rinnakkaiselo on todellinen rokote fanatismia, rasismia ja etnisiä konflikteja vastaan.

Kansalaiskasvatus – kriittinen ajattelu ja medialukutaito

21. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisilla voi olla merkittävä koulutuksellinen rooli, sillä ne voivat luoda paikallisyhteisöille edellytykset kehittää hyviä demokraattisia käytäntöjä.

22. varoittaa yhteiskunnan radikalisoitumisesta ja disinformaatiota käyttävien populistien valtaantuloa. Disinformaation torjunta edellyttää sen kielteisille vaikutuksille altimpien henkilöiden tunnistamista. Erityistä suojelua olisi annettava nuorille, ikääntyneille, kansallisille ja etnisille vähemmistöille, maahanmuuttajille ja digitaalisesti syrjäytyneille. Komission olisi kiinnitettävä huomiota niihin alueisiin ja ryhmiin, jotka ovat erityisen alttiita sekä ulkoiselle että sisäiselle disinformaatiolle.

23. panee merkille Euroopan komission 26. toukokuuta esittämät suuntaviivat disinformaatiota koskevien käytännesääntöjen puutteiden korjaamiseksi. On myönteistä, että komission mukaan ”käytännesääntöjen kaikilla aloilla tarvitaan vahvempia ja täsmällisempiä sitoumuksia” ja että on parannettava erityisesti seurantamenetelmiä ja että komissio kehottaa muita EU:ssa toimivia alustoja, yksityisviestipalveluja ja muita verkkomainonta-alan toimijoita noudattamaan käytännesääntöjä. Komission vaikeudet tarkistaa alustojen toimittamien seurantaraporttien todenperäisyys ja seuraamusmekanismin puuttuminen heikentävät kuitenkin merkittävästi käytännesääntöjen tehokkuutta ja edellyttävät uusia sääntelytoimia EU:n tasolla.

24. ehdottaa tässä yhteydessä, että laaditaan koordinoitu yleiseurooppalainen kansalaiskasvatusta, kriittistä ajattelua ja medialukutaitoa koskeva vapaaehtoinen ja jäsenvaltioille ohjeellinen opetussuunnitelma, josta parhaana käytänteenä olevan Suomessa toteutettavan CIVIS-ohjelman mallin mukaisesti järjestetään julkinen kuuleminen ja joka mukautetaan sen jälkeen alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin. Sen olisi katettava kouluopetus, virkamiesten koulutus, elinikäinen oppiminen ja yhteiskunnallisia kampanjoita. AK haluaisi osallistua tähän aktiivisesti ja kehottaa Euroopan komissiota tekemään tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa toissijaisuusperiaate ja toimivaltajako huomioon ottaen.

Disinformaation ja vihapuheen torjunta

25. katsoo, että olisi perustettava tiiviissä vuorovaikutuksessa Euroopan parlamentin INGE-valiokunnan kanssa eurooppalainen virasto⁽⁴⁾, jonka tehtävänä olisi torjua disinformaatiota, vihapuhetta, suvaitsemattomuutta, tiettyihin yhteiskuntaryhmiin kohdistuvaa väkivaltaa ja salaliittoteorioiden leviämistä.

26. pitää valitettavana, että paikallisviranomaisilla on toissijainen rooli valeutisten leviämisen torjunnassa, mikä johtuu usein asiantuntemuksen, osaamisen ja resurssien puutteesta. Komitea kehottaa luomaan yhtenäisen rahoitusmekanismin disinformaation torjuntaa varten.

27. kannattaa turvallisuusunionistrategiaa, jossa käsitellään valtion ja valtiosta riippumattomien toimijoiden hybridihyökkäyksiä: kyberhyökkäyksiä, kriittisen infrastruktuurin vahingoittamista, disinformaatiokampanjoita ja poliittisten narratiivien radikalisoitumista.

28. katsoo, että on tarpeen keskustella sananvapaudesta ja siitä, mitä se tarkoittaa internetissä. Komitea korostaa, että alueiden komitean, kansainvälisen Cities of Refuge -verkoston (ICORN) ja Gdańskin kaupungin yhdessä perustama Pawel Adamowicz -palkinto⁽⁵⁾, jolla edistetään sosiaalista osallisuutta, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja ihmisoikeuksien ja kansalaisvapauksien kunnioittamista sekä torjutaan ennakkoluuloja ja muukalaisvihaa, on konkreettinen askel tähän suuntaan.

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/fi/our-work/Pages/EURegionalBarometer-2020.aspx>

⁽⁴⁾ Esimerkiksi AK:n yhteyteen.

⁽⁵⁾ Hän on myös luonut kaksi näille ihanteille omistettua gdańskilaista toimintamallia: maahanmuuttajien kotouttamisen malli ja yhdenvertaisen kohtelun malli.

29. katsoo, että tähän on kutsuttava mukaan paikallisviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan rinnalla myös tiedotusvälineet. Käytännön kokemustensa ja ammattitaitonsa vuoksi tiedotusalan toimijat havaitsevat disinformaation herkästi.

30. muistuttaa digitaalisia palveluja koskevan säädöksen merkityksestä välineenä, jolla voidaan lisätä digitaalisen ympäristön avoimuutta ja lisätä verkkoalustojen vastuuvollisuutta.

31. muistuttaa tarpeesta varmistaa, että demokratiatoimintasuunnitelma, media- ja audiovisuaalialan toimintasuunnitelma ja digipalvelusäädöstä käsittelevät lainsäädäntökeskustelut ovat keskenään täysin johdonmukaisia.

32. toivoo digitaalisia palveluja koskevaa direktiiviä, jossa ehdotetaan horisontaalista kehystä verkon viranomaisvalvonnalle sekä sääntöjä, joilla varmistetaan vastuuvollisuus siitä, miten alustat hallinnoivat sisältöä, mainoksia ja mikrokohdentamista.

Toimittajien turvallisuus ja tuki paikallisille tiedotusvälineille

33. korostaa luotettavan journalismin merkitystä myös paikallistasolla kansalaisten luottamuksen rakentamisessa. Riippumattomat tiedotusvälineet ovat yksi demokratian tärkeimmistä pilareista, ja niillä on todellista vaikutusta julkiseen keskusteluun.

34. tuomitsee riippumattomien tiedotusvälineiden vastaisen välineen, joka tunnetaan nimellä SLAPP (strateginen häirintätarkoituksessa nostettu kanne), ja kehottaa komissiota antamaan ehdotuksen toimittajien ja kansalaisyhteiskunnan suojelemisesta.

35. varoittaa syrjäyttämästä riippumatonta lehdistöä tiedotusvälineiden monopolisoinnin ja politisoitumisen kautta, erityisesti kun tämä tapahtuu käyttämällä EU:n varoja. Komitea kehottaa valvomaan paremmin tällaiseen toimintaan osoitettuja varoja ja kannattaa alueiden osallistumista EU:n varojen jakamiseen. Komitea kannattaa sellaisten täydentävien lainsäädäntötoimien luomista, joissa kunnioitetaan jäsenvaltioiden toimivaltaa mutta joilla pyritään vahvistamaan EU:n toimintavalmiuksia, jotta varmistetaan, että riippumattomien tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus säilyvät demokratian tukipilarina.

36. korostaa, että sananvapauteen kohdistuvat hyökkäykset kaventavat julkista keskustelua. Komitea kehottaa kiinnittämään huomiota sananvapauteen akateemisissa työssä, tutkimuksessa ja taiteellisissa työssä. Uhkailu, mustamaalauskampanjat, poliittinen painostus, taloudelliset rajoitukset ja esteet julkisten varojen saamiselle uhkaavat tutkijoiden, tiedotusvälineiden ja kansalaisjärjestöjen toimintaa, minkä seurauksena ne eivät voi hoitaa valvontatehtäväänsä. Komitea varoittaa joidenkin hallitusten yrityksistä rajoittaa tutkimuksen riippumattomuutta ja määrätä seuraamuksia epämääräisten ja kiistanalaisten kriteerien perusteella.

Kansalaisten osallistumisen lisääminen

37. korostaa, että Euroopan tulevaisuuskonferenssi olisi järjestettävä mahdollisimman monella Euroopan alueella ja että sen olisi toimittava alhaalta ylöspäin, jotta monenlaiset kansalaisryhmät voivat osallistua keskusteluun ja olla toiminnassa mukana. Komitea kehottaa tunnustamaan kansalaispaneelit yhdeksi EU:n päätöksentekoprosessiin osallistumisen muodoksi.

38. kehottaa EU:n toimielimiä luomaan tehokkaita, avoimia ja osallistavia kanavia kansalaisten ja erityisesti niiden tavoittamiseksi, joita ei kiinnosta osallistuminen julkiseen ja yhteiskunnalliseen elämään. Komitea korostaa nuorten keskeistä roolia tässä prosessissa.

39. on tietoinen siitä, että Euroopan tulevaisuuskonferenssi on ainoa laatuinen tilaisuus saada kansalaiset mukaan toimintaan. Tämän innovatiivisen ja yleiseurooppalaisen osallistumisen kautta on mahdollista päättää yhdessä demokraattisen Euroopan tulevaisuudesta, muodosta ja painopisteistä. AK on sitoutunut ottamaan paikallis- ja alueviranomaiset täysimääräisesti mukaan konferenssiin, jotta voidaan tarkastella parhaita käytäntöjä ja tuoda kansalaisten ja paikallisviranomaisten ääni kuuluville.

Vapaat ja demokraattiset vaalit

40. korostaa, että demokratiatoimintasuunnitelmassa mainitun pyrkimyksen turvata vapaat ja demokraattiset vaalit olisi koskettava samalla lailla eurooppalaisia, valtiollisia, alueellisia ja paikallisia vaaleja.
41. toteaa, että poliittiset kampanjat ovat suurelta osin siirtymässä internetiin. Sen vuoksi tarvitaan sääntöjä, joilla varmistetaan sponsoroidun poliittisen sisällön avoimuus ja joissa vahvistetaan suuntaviivat poliittisille puolueille ja jäsenvaltioille. Komitea kehottaa ottamaan huomioon paikallisvaalien erityispiirteet, jotka jätetään usein huomiotta EU:n laajuista lainsäädäntöä laadittaessa.
42. panee merkille, että demokratiatoimintasuunnitelmassa ei käsitellä riittävästi vaalien välistä aikaa. Disinformaatiota, propagandaa, manipulointia ja pyrkimyksiä muuttaa ihmisten asenteita esiintyy eniten silloin.
43. korostaa, että EU:n rakennerahastovaroilla olisi rahoitettava kansalaisyhteiskunnan toimintaa ja kehitettävä institutionaalisia ja hallinnollisia valmiuksia ja rakenteita kansalaisvaikuttamisen ja aktiivisen poliittisen osallistumisen mahdollistamiseksi. Varojen saatavuutta olisi suoraan vahvistettava mahdollisimman paljon, ja niiden olisi oltava mahdollisimman pitkälle alueiden hallinnoimia.
44. on tyytyväinen siihen, että Euroopan komissio käynnisti 19. huhtikuuta 12. päivään heinäkuuta jatkuvan julkisen kuulemisen⁽⁶⁾ ja että sen aikomuksena on esitellä vuoden 2021 viimeisellä neljänneksellä päivitetyt direktiivit, joiden tarkoituksena on tukea toisessa EU:n jäsenvaltiossa asuvia EU:n kansalaisia, joilla on äänioikeus ja vaalikelpoisuus sekä kunnallisvaaleissa että Euroopan parlamentin vaaleissa. Kuten myös äänestäjät ilman rajoja -aloitetta koskevan eurooppalaisen kansalaisaloitteen⁽⁷⁾ yhteydessä todettiin, vaikka yli 14 miljoonalla liikkuvalla EU:n kansalaisella on äänioikeus, ehdokkaiksi asetettujen liikkuvien EU:n kansalaisten määrä ja äänestysprosentti ovat edelleen alhaisemmat kuin vastaavilla ryhmillä kansallisella tasolla, ja heillä on edelleen vaikeuksia käyttää vaalioikeuksiaan.
45. varoittaa, että pandemia on nostanut esiin täysin demokraattisten vaalien järjestämiseen liittyvät haasteet tilanteessa, jossa sovelletaan rajoituksia. Organisaatorisena ja teknologisenä haasteena, joka liittyy myös kyberuhkiin, on turvata postiäänestyksen ja sähköisen äänestyksen prosessien turvallisuus.

Päätelmät

46. kehottaa Euroopan komissiota etsimään pitkän aikavälin välineitä, jotka auttavat EU:ta sen kohdatessa uusia uhkia. Tavoitellun ”demokratiarokotteen” on oltava toimiva, innovatiivinen ja tehokas, ja sen olisi vahvistettava demokraattista infrastruktuuriamme nyt ja pitkällä aikavälillä.
47. korostaa, että täysipainoinen osallistuminen julkiseen elämään on moniarvoisen ja demokraattisen yhteisön kulmakivi, mutta se voidaan saavuttaa vain, jos kansalaiset luottavat valtion instituutioihin. Osallistuminen ei voi tapahtua ilman luottamusta, eikä se ole mahdollista ilman suuren yleisön valistamista. AK katsoo, että alue- ja paikallisviranomaisilla on tässä suhteessa tärkeä rooli.
48. korostaa, että demokratian ja oikeusvaltion tila voi pysyä hyvänä, kun vallankäyttö perustuu kaikilla tasoilla valistuneiden kansalaisten tukeen.

Bryssel 30. kesäkuuta 2021.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ Julkinen kuuleminen Euroopan parlamentin vaaleihin (<https://bit.ly/3goNYin>) ja kunnallisvaaleihin (<https://bit.ly/3gmIR2l>) osallistumisesta.

⁽⁷⁾ <https://eci.ec.europa.eu/013/public/#/screen/home>